

моторної алалии. Описані дослідження симптомокомплексу речевих і неречевих розстройств дітей з алалией. Представлені свідчення про «моторних», «психологічних» і «речевих» концепціях алалии. Освітлені протиріччя в оцінці механізмів алалии і методів її подолання. Охарактеризовані загальні недоліки мови дітей з моторною алалией: зовнішні прояви порушень артикуляції і неречеві розстройства, своєобразие будови і функціонування неречевих і речевих процесів, а також їх стосунків в психічній діяльності. Констатовано, що в зв'язі зі складністю цього речевого порушення її дослідження передбачає більші труднощі і вимагають подальших наукових досліджень.

Ключові слова: моторна алалия, історичний аспект, етіологія, корекція, симптомокомплекс.

Zelinska-Lubchenco K.O. Theoretical basis of the study of the motor alalia problems: historical aspects

The issues of the study motor alalia in the historical aspect are highlighted in the article. The necessity of diversifying interdisciplinary research problems etiology, pathogenesis and correction of motor alalia, the insufficient level of theoretical and methodological development of the scientific problems and complications of the differential diagnosis of motor alalia are grounded. The characteristics of the motor alalia as the primary nondevelopment of center organic origin expressive speech, caused by a violation of one of the two specific psychological mechanisms of speech associated with the activities of the central departments speech cortical motor are analyzed. The scientists' views of various periods in the origin of the problem and correct motor alalia are under review. The study of symptoms of children speech and non-speech disorders with alalia is described in the article. The data on "motor", "psychological" and "speech" concept alalia are given there. The conflicts in the assessment of alalia mechanisms and methods to overcome it are highlighted. The general deficiencies of children with motor speech alalia: symptoms articulation disorders and non-speech disorders, the originality of the structure and functioning of the non-voice and voice processes as well as their relationship to mental activity are characterized. It is stated that due to the complexity of the speech violation its study assumes the great difficulties and requires further research.

Keywords: motor alalia, historical aspects, etiology, correction, symptom.

Стаття надійшла до редакції 29.02.2016 р.

Статтю прийнято до друку 10.03.2016 р.

Рецензент: д.п.н. проф. Федоренко С. В.

УДК: 376-056.265-053.2

**ЛОГОРИТМІКА ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЙНОГО ВПЛИВУ НА ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ
ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ**

Корсун В. А. leshkidva@gmail.com,
Денисяк О. М. cfpoglad@gmail.com,
Базима Н. В. nata2310@ukr.net

Вивчаючи та аналізуючи сучасні літературні джерела, можна відзначити, що науковий пошук у вітчизняній корекційній педагогіці та спеціальній психології в останні десятиліття характеризується підвищеною активністю дослідження проблем розвитку, навчання та соціалізації дітей з мовленнєвими порушеннями, що підтверджується багаточисельними публікаціями. Щорічно простежується тенденція збільшення кількості дітей із різними порушеннями психофізичного розвитку і, зокрема, порушенням мовлення.

Для оцінки рівня розвитку мовленнєвої функції у дітей та побудови подальшого плану корекційної виховної роботи важливо знати особливості формування мовлення у процесі нормального онтогенезу. Крім того, необхідно враховувати саме мовленнєве порушення і ступінь його тяжкості. Вікові та особистісні

особливості мають визначальну роль у підборі завдань та вправ.

Проблему мовленнєвого розвитку та значення спілкування у розвитку мовлення досліджували Б. Г. Ананьєв, П. К. Анохін, Т. В. Ахутіна, А. М. Богуш, Т. Г. Візель, О. М. Гвоздєв, М. І. Жинкін, О. В. Запорожець, І. О. Зимня, С. Ю. Конопляста, О. М. Корнєв, О. О. Леонтьєв, М. І. Лісіна, В. І. Лубовський, О. Р. Лурія, І. В. Мартиненко, І. С. Марченко, Н. Г. Пахомова, А. Г. Рузька, Н. В. Савінова, В. М. Синьов, В. В. Тарасун, В. В. Тищенко, Л. С. Цвєткова, М. К. Шеремет та ін. Аналіз літератури з теми демонструє, що розвиток мовленнєвої функції здійснюється інтегративною діяльністю мозку і проходить у тісному взаємозв'язку з формуванням усіх психічних процесів, а це означає, що будь-які порушення, відставання чи спотворення у розвитку психічних процесів, відповідно, стануть

причиною тих чи інших порушень мовлення. Мовлення починає формуватись лише тоді, коли головний мозок, слух, зір, артикуляційний апарат дитини досягають певного рівня розвитку, а це у значній мірі, залежить від оточуючого середовища. Для своєчасного становлення в онтогенезі мовленнєвої функції важливе значення має нормальне функціонування усіх відділів центральної нервової системи, особливо кори головного мозку.

Оволодіння мовленням – складний, багатосторонній психічний процес. Мовлення у дитини, розвиток якої проходить у сприятливих умовах, формується поступово, разом з її ростом та розвитком. Створюючи додаткові умови для розвитку мовлення, ми маємо змогу пришвидшити його розвиток. Одним із засобів покращення мовленнєвого розвитку виступає логопедична ритміка – корекційна методика навчання та виховання осіб з різними порушеннями розвитку, в тому числі – і мовленнєвого, засобами поєднання руху, музики і слова (мовлення). Основна мета логоритміки полягає у подоланні мовленнєвого порушення шляхом розвитку і корекції рухової сфери.

Щоб навчитись правильно і чітко розмовляти, дитина, крім усього іншого, повинна добре чути мовлення дорослого та відтворювати його (звуки, ритм, темп, інтонацію). У цьому значною мірою допомагає музика. Вдало підібрані музичні твори (хороводи, пісні, танці, народні поспівки, мелодично-інтонацій вправи, ігри з руховим музичним навантаженням і т.п.) сприяють правильному, чіткому та швидкому закріпленню звуків, складів, слів, які можна згодом поєднати у фразу, чистомовку, скоромовку. Для того, щоб чітко спрямувати та визначити основні напрямки корекційної роботи з логоритміки, потрібно враховувати вікові особливості психофізичного розвитку дітей (характерні ознаки сенсомоторного розвитку дитини), зокрема:

- зорове сприймання;
- слухове сприймання;
- просторові уявлення;
- розвиток моторики (загальної та дрібної);
- розвиток тактильної чутливості.

З самих ранніх років дитина зустрічається з численними формами ритмічних дій і сама бере участь у них. Цей принцип нам вдалося перенести у свою роботу в Благодійному фонді «Погляд» для дітей з аутизмом, головою якого є Олена Корсун. Роботу над розвитком мовлення і ритмом ми організували поетапно :

- моторна діяльність (загальні рухові вправи, пальчикові руханки) при безпосередній допомозі дорослого;
- сприйняття ритму (відплескування, відстукування перед дзеркалом або у колі);
- промовляння окремих звуків, складів у руховому варіанті;
- повторювання (збереження в пам'яті) вже відомого матеріалу.

Відповідаючи на питання, коли ж можна розпочинати логоритмічні вправи та заняття, зауважимо : відтоді, як дитина сказала перші звуки, склади, можемо починати відстукувати, відплескувати їх у певному ритмі, промовляти у супроводі музики, чергувати, як різні за звучанням так і однакові звуки та склади, нарощувати їх, змінювати темп, ритм, підключати різні музичні, нескладні інструменти та забавки.

Формування почуття ритму в дітей із загальним недорозвиненням мовлення є одним із складних і важливих завдань логоритміки. Тому у плануванні цих занять ми використовували принцип концентричного нарощування матеріалу з усіх розділів:

- музикування (вокальне та інструментальне);
- мовно-рухові ігри та вправи (дихально-артикуляційний тренінг, ігровий масаж і пальчикові руханки);
- мовні ігри та рольові вірші;
- загальнорозвиваючі, танцювально-ритмічні ігри та вправи;
- емоційно-вольовий, креативний тренінги.

Пропонований музичний матеріал: «Дитячий марш» С. Прокоф'єв, «Дитяча полька» М. Глінка, аудіозапис «Пісенька Мамонтенка» з м/ф «Мама для Мамонтенка», «Дощик» Г. Свиридов, мелодія російської народної пісні «Яблучко», «Ноктюрн B-dur» Ж. Филд, «Італійська полька» С. Рахманінов, «Марш As-dur» Ф. Шуберт, «Полька D-dur»

Л. Келер, «Барабанщик» О. Салдина, «Кошенятка» О. Салдина, російська народна пісня «Заїнька, поскачи», «Ведмідь» В. Ребиков та ін.

Ми пропонуємо одне із серії логоритмічних занять. Розроблені нами заняття включають елементи, що мають оздоровчі напрямки: загальнорозвиваючі та динамічні вправи, окремі прийоми масажу, рухливі ігри, гімнастику для очей та органів артикуляційного апарату, пальчикові руханки. Дихальні вправи, які ми рекомендуємо використовувати, основані на методі Б. Толкачова (озвучені вдих та видих). У процесі формування музично-словесного напрямку формується також і емоційно-естетичний. Правильно підібрані матеріали та обладнання для логоритмічних занять дають змогу розвивати тактильно-кінестетичне сприйняття. У своїй практиці ми застосовуємо методи та прийоми К. Орфа, який розробив систему синтетичного підходу (єдність слова-музики-руху, що сприяє розвитку активності дітей через музично-сценічну гру і танець). Тому великої уваги приділяємо виготовленню музичних шумових інструментів, які значною мірою поліпшують сенсомоторний розвиток, слух, зір дитини: гармошки з паперу, брязкальця з шкарлупок горіхів, з наповнювачами, намисто з каштанів та жолудів і т. ін. Використовуємо на логоритмічних заняттях різні види музичних інструментів та забавок: брязкальця, сопілки, барабан, тамбурин, маракаси, металофони, свищики, ложки та ін.

Тематичні цикли розроблених нами занять сприяють закріпленню знань за відповідними лексичними темами і є підсумковими. Запропоновані форми роботи можна використовувати як окремі елементи на заняттях логопеда (формування звуковимови, лексико-граматичних категорій, зв'язного мовлення, грамоти), а також у роботі

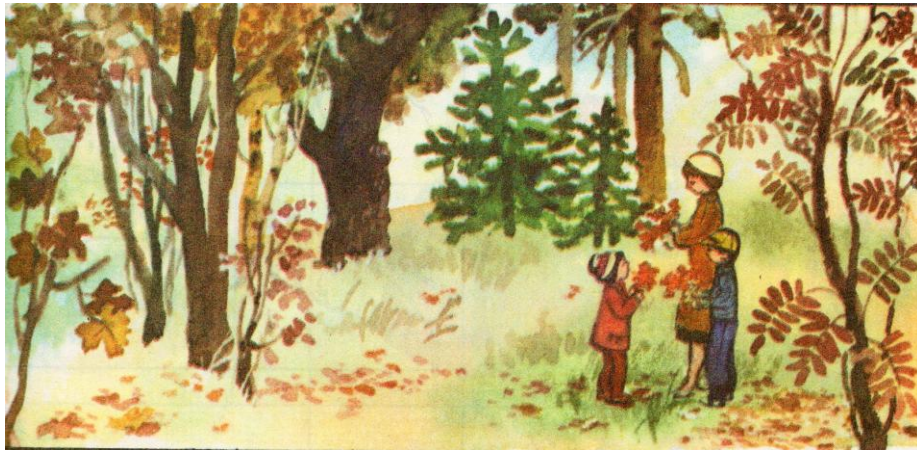
вихователя, як на розвивальних заняттях, так і у другу половину дня. Доцільно проводити логоритмічні вправи й в індивідуальній роботі з дітьми. Також вони набувають актуальності й під час проведення Днів відкритих дверей (для батьків), на семінарах-практикумах у роботі з вихователями компенсуючих груп.

Залучати до корекційної роботи на логоритмічних заняттях можна і потрібно, в першу чергу, музичних керівників, логопедів, вихователів, психолога, батьків і, безумовно, дітей. Під час проведення логоритмічних занять діти й дорослі повинні бути в полі зору один одного: сидячи чи стоячи півколом або у колі. Всі вправи проводяться за наслідуванням, тому вони доступні дітям з різними за тяжкістю мовленнєвими порушеннями.

Ми на практиці переконалися, що корекційна робота у цьому напрямку дає значні результати, коли слово і музика емоційно забарвленні, цікаві та доступні дитині, коли у неї з'являється бажання крокувати, стрибати, танцювати, співати, брати участь в іграх.

Значний практичний досвід роботи демонструє, що таке поєднання слова та ритміки дає значні результати. У дітей покращується фонематичне сприймання, удосконалюється рухливість органів артикуляційного апарату, формується правильне мовленнєве та фізіологічне дихання, збагачується словниковий запас (як імпресивний, так і експресивний), а також формуються уявлення про роль і значення музики. Всі учасники нашої спільної корекційної роботи із виправлення порушень звуковимови, фонематичних процесів, граматичної сторони мовлення та розвитку музичної компетентності усвідомлюють, що успішність навчання дітей логоритміки залежить, у першу чергу, від того, яку радість та насолоду отримують діти від співпраці з дорослим та отриманим від спільної взаємодії досвіду.

«Прогулянка в осінній ліс»

Обладнання: Лісова галявина, кошики, гриби (муляжі), парасолька, ляльковий театр «Ведмідь та Лисичка» (рукавички).

Вступна частина

1. Динамічно-рахункова вправа «Прогулянка»

Раз, два, три, чотири, п'ять (плеск у долоні)
 В ліс підемо ми гулять (тупочуть ногами, руки вниз)
 Раз, два, три, чотири, п'ять (плеск в долоні)
 Будем ми гриби збирать! (нахили тулуба вперед-вниз).

Л-д:

По звивистій доріжці
 тихесенько підемо .
 Можливо під листочками,
 Грибочки ми знайдемо.
 (діти йдуть по звивистій доріжці між ялинками на носках, руки на поясі)

2. Гра у музичному супроводі "По гриби" (із диска , муз.В.Лисенко)

Діти збирають у кошики гриби.

3. Дихальна гімнастика "Вітерець-пустунець" з руховим навантаженням

Звучить музика - вітер (з фонограми мелодії П.Чайковського "Осінь" із циклу "Пори року")

Л-д:

Що це ? Що це?
 Мабуть вітер-пустунець .
 Зносить листя, молодець!
 Дує легкий вітерець (вдих-с-с-с-видох)
 *у дітей руки перед собою
 Пада листя нанівець ш-ш-ш-ш (присідають)
 Дує сильний вітерець (у дітей руки вгорі)
 с-с-с-с , с-с-с-с , с-с-с-с .
 Пада листя нанівець
 ш-ш-ш-ш , ш-ш-ш-ш, ш-ш-ш-ш (присідають).

4. Голосова розминка "Листочки"

Роботу проводить музичний керівник
 Осінні листочки з гілочок злітають,

І голосну пісню для осені співають !
 Калинові листочки ; а-а-а-а ,
 Горобині: о-о-о-о-о ,
 Дубові : у-у-у-у ,
 Березові : е-е-е-е ,
 Осикові :и-и-и-и,
 Вільхові :і-і-і-і .

Основна частина

Л-д:

Час для осені-матусі

Пісню заспівати.

Допоможемо їй,любій,

На дуді зіграти.

5.Пісня "Осень грає на дуді" (муз.В.Костенко,сл.І.Кукловської)

*у приспіві імітація гри на дуді

Л-д: Чекає діток сюрприз чудовий,

Запрошує їх в гості

Якийсь герой казковий!

Слухайте музику малята,

Спробуйте героя відгадати!

6.Слухання музики "Танець звірят","Фрагмент ведмідь".

Л-д:Хто це важко так іде,

Мед,малину в берліг несе ?

Діти: ведмідь,ведмідь (імітують рухи)

Л-д: Наш ведмедик вайлуватий

Запросив до себе в хату

*як ви думаєте кого ? (довільні відповіді дітей)

Так-так,це вона

Хитра,голодна та руда

7.Пальчикова психогімнастика "Хитра лисиця"

Раз,два,три,чотири,п'ять (з'єднуються по черезно пальці від малого до великого)

Йде лисиця погулять (пальці "йдуть")

Раз,два,три,чотири,п'ять (від великого до малого)

Будем хитру пригощати! (плеск у долоні)

*психогімнастика:посмішка,подив,задоволення.

8.Ляльковий театр "Ведмідь і Лисичка"

Театр -рукавички :ведмідь - лисичка

Л-д: (одягає рукавички на руки)

*гра проводиться у повторі за дорослим

Лисичка : Тук-тук-тук

Тук-тук-тук

Я прийшла,мій любий друг .

Скоріше відчиняй,

Гостю зустрічай,

Та чаєм пригощай!

Ведмідь: Я давно тебе чекаю,

Все готове вже до чаю.

Л-д: Будемо, діти, допомагати,

Стіл до чаю накривати.

9. Артикуляційна гімнастика "Чаювання"

Л-д: Хто чаювати полюбляє,

Той добре ці вправи знає:

(виконуються артикуляційні вправи "бублик", "чашка", "смачне варення").

*бажано перед дзеркалом.

Лисичка: Годі, друже, чаювати,

Дуже хочу танцювати!

Швидше лапки ти давай,

Та в танок поспішай!

Л-д: Діти, чи хочете ви танцювати разом з лисичкою та ведмедиком?

Діти дають відповіді.

10. Танок" Запрошення" (укр. народ.)

Лисичка: Поки танці танцювала,

Черевичкі позбивала.

11. Пальчикова гра "Кую, кую, чобіток"

(Проводиться сидячи на стільчиках)

Заключна частина

Л-д: Ну, що ж, кумонько-лисиця,

Сонечко за обрій вже сідає.

Якби тобі додому не спізниться.

Та й нам, діти,

Час вертатись.

Тому пора з звірятами прощатись.

Дитина: Ми у лісі побували,

Гриби, ягоди збирали.

Лиску чаєм частували.

Пора й честь знати,

Та додому вирушати.

12. Заключна динамічна вправа "Стрибки з просуванням вперед"

Плиг-скік, плиг-скік,

Ставим ручки ми у бік.

(Руки на поясі, стрибки з просуванням вперед)

Плиг-скік, плиг-скік,

Ніжки разом, ніжки вбік.

(Стрибки "класики")

Плиг-скік, плиг-скік,

Ручки вгору, ручки вбік.

(Руки вгору, руки в сторони)

Плиг-скік, плиг-скік,

Ми ідемо як ведмідь.

(Ходьба "Клишоногий ведмедик")

Плиг-скік, плиг-скік,

Сірий заєцько утік.

(Стрибки на носках).

Л-д: Давайте ж подякуємо

Лісовим звірятам

За цікаву гостину наших маляток.

13. Чистомовка-добавлянка "Лісова оповіданка"

Ідь-ідь-ідь - жив та був собі (ведмідь), Ли-ли-ли - діти до них (прийшли),

Иця-иця-иця - прийшла до нього (лисиця), Ись-ись-ись - усі чаю (напились),

Ись-ись-ись - усі чаю (напились), Ра-ра-ра - нам прощатися (пора).

«Осінній ярмарок»

Обладнання: столи, стільці по кількості дітей, кошик з овочами та фруктами або муляжі овочів та фруктів, шапочки-маски тварин, музичні іграшки.

Вступна частина

Діти заходять під звучання фонограму дитячої народної пісні «Ходить гарбуз по городу».

Л-д: Осінь в сади та городи завітала,
І врожай подарувала.
Стиха листя опадає,
Дощ холодний поливає.
А наш дощик, діти, незвичайний,
Він – лікувальний.

*діти шикуються у шеренгу один за одним на відстані витягнутої руки.

1. Масаж спини «Дощик» (музика згідно ритму)

Іде, іде дощ, дощ (плески по плечах),
Вродять овочі на борщ (кулачками по спині)
І карпотля і капуста (стук пальчиками),
Вродять густо-густо-густо (прогладжування спини долонями).

2. Психогімнастика «Сонечко»

I Дитина: Ой, дощику-поливайнику,
Поливай, поливай.
Наших діток не чіпай!

II Дитина: Сонечко, сонечко,
Виглянь у віконечко.
Усміхнись, усміхнись,
До нас личком повернись.

3. Гра «Сонечко та дощик» у муз. супроводі (з використанням парасольки)

Основна частина

4.Пісня «Урожай» у супроводі рухів (муз. Н.Шевченко,сл..В.Вороніної)

5.Динамічна гра-вправа «Чарівний кошик»

*проводиться у шапочках

Л-д: Різні овочі ,малята, у нас тут,

На городі вони ростуть.

Як сонце прокидається,

На городі зарядка розпочинається.

Марширують буряки-свояки: ки-ки-ки (марш),

За ними стрибають синки-огірки: ки-ки-ки (стрибки),

Низенько присіла капуста-краса: са-са-са (присідання),

За нею схилилась морквина-коса: са-са-са (нахили тулуба вперед).

Вліво-вправо нахилився із картоплею вітайся: са-са-са (нахили тулуба вліво - вправо).

Ну ,нарешті всіх зібрали,

І у кошик їх поклали.

*л-д піднімає серветку з кошика, де лежать овочі.

**під час промовляння слів назв овочів, діти 3 рази промовляють останній склад.

6.Дихальна гімнастика «Овочевий відпочинок» (з руховим навантаженням).

Л-д: Втомилися овочі,сіли відпочивать (діти сідають на стільчики півколом)

Дихає важко буряк:

Вдох – АХ!АХ!АХ! – видох (долонями діти роблять «вітрячок» перед обличчям);

А за ним горох:

Вдох – ОХ!ОХ!ОХ! – видох (плески долонями по колінах);

І капуста переводить дух:

Вдох – УХ!УХ!УХ! – видох (плескі у долоні);

Радіє команда уся:

Вдох – ХА!ХА!ХА! –видох (руки догори «ліхтарики»).

7.Музична гра-релаксація «В саду». (Слухання музики Ф.Папетті із закритими очима).

Л-д: Перед вами, діти,- фрукти,

Дуже корисні продукти.

У садах вони ростуть,

Як же люди їх звать?

*діти називають фрукти,які ростуть у саду

8.Мовленнєва вправа «Фрукти» (Вправа проводиться із різними фруктами)

Л-д: Ти навшпиньки встаєш,

Фрукти з дерева зриваєш.

*л-д подає з кошика фрукт.

Дитина: Я навшпиньки встаю,

Яблуко з дерева зриваю.

Л-д: Ось ми фрукти всі зірвали,

І у кошик їх поклали.

9.Хоровод «Свій город у нас є» (муз.А.Філіпенка)

Л-д: Хто із саду,хто з городу -
Ставайте мершій до хороводу.

10.Артикуляційна гімнастика «Частування» (бажано проводити перед дзеркалом)

Л-д: Любимо ми чаю попити,
Смачним варенням друзів пригостити.
А для дівчаточка і хлопців,
Напечуть солодких млинців.

*артикуляційна гімнастика: «смачне варення», «чашка», «млинці».

11.Гра для розвитку уваги «Кольорові овочі»

Л-д: На городі в нас зростають,
Овочі різні-кольори їх усі знають.
Червоний колір,
Круглий наче світлофор,
Це, звичайно (помідор).

Відлежав він свій довгий бочок,
Це зелений (кабачок)огірок).

Росте на городі бабуля,
Це жовта (цибуля).

Бордовий колір має,
В борщах він жити полюбляє,
І знає його всяк
Бо овоч цей - (буряк).

Полюбляє цей овоч кожна дитина,
Це помаранчева (морквина).

Заклучна частина

12.Ритмічна вправа з брязкальцями «Овочеve свято» (муз. А. Лазаренка, сл. В. Кукловського)

Дитина: Без пісень і без музик,
Святкувать ніхто не звик.
Швидше брязкальця беріть,
На концерт наш всі спішіть.
*Діти беруть у ручки брязкальця.

Діти: Ай-ай-ай – ми збирали урожай!
Ай-ай-ай – його в кошики складай!
Ай-ай-ай – кого хочеш – пригощай!
Ай-ай-ай – щедра осінь прощавай!

Л-д: Пора підішла нам прощатись,
Із ярмарку додому повертатись.

«У пошуках Колобка»
(казка на новий лад)

Обладнання: інтер'єр хати, імпровізована лісова галявина, кошики та маленькі колобки за кількістю дітей, муляжі грибів, іграшки їжачка та зайчика, рукавички діда та баби.

Вступна частина

Л-д: В дитсадочку навчають малят
Різні казки розповідать.
А ми, любі хлоп'ята та дівчата,
Будемо свою казку складати.

*Звучить пісенька «Колобка» муз.Н.Шевченка (фонограма)

1.Логічна вправа «Хто це?»

Л-д: Хто це?Хто це так співає?
Чуєте? Гарний голосок він має.
Народився він в печі,
Проти це не калачі.
А хто ж пече на молоці?
Гарні та пахучі колобки ?

* Відповіді дітей.

2.Мовно-граматична гра «Скажи ласкаво»

Колобок – колобочок, колобчик ,колобонько, колобосенько;
Баба – бабуся, бабулька, бабуля, бабуленька.

Л-д: *Одягає бабу-рукавичку

Ось вона яка
Бабуся моя.
Тільки плаче чомусь,зажурилась,
Мабуть біда в неї приключилась.

Діти: Чому плачеш, бабуся, оповідай,
І нікуди не поспішай!
А ми чим можемо-

Тим допоможемо.

Баба : Напекла я, дітки, колобків,
На весь свій вік.
Всього у мене вдосталь,
Але перший самий веселий,
Самий рум'яний мій колобок-
Втік!

Л-д: Діти, треба бабусі допомогти
Колобка відшукати,
Та принести його до хати.

Основна частина

Баба: Ставайте, дітки, всі в рядок,
Спекла я кожному з вас колобок.
Вони ще гарячі,
Тільки з печі.
Добре дмухайте,
Ручки не попечіть.

3. Дихальна гімнастика «Охолонь ,колобок» (озвучена)

Вдох – хи-хи-хи –видох
Ми маленькі колобки
Вдох – хи-хи-хи – видох.
Ще гарячі, ще не вистигли.
Вдох – хи-хи-хи – видох.
Рученьки погрієм ми.
Вдох – хи-хи-хи – видох.
Покладемо їх у кошики.

Баба: Я дуже вдячна, малята,
Що ви допоможете мені
Колобка відшукати.
Але нам потрібно
Ще дідуся позвати.

Діти: Кличуть дідуся.

*Логопед вертається із рукавичкою-дідусем на руці.

Дідусь: Ну ось і я,
І баба моя.
І діточки-помічники.
Колобка шукати разом будемо ми.

4. Фізкультурна розминка «По стежині ми йдемо» (у муз. супроводі)

Один-два-три-чотири-п'ять -
Колобка йдемо шукать (крокуємо).
Високо ніжки піднімаємо,
Калюжі переступаємо -
колобка шукаємо.
Тут ми боком,
Тут підскоком.
По стежині перейшли -
Колобка ще не знайшли.
І до лісу підійшли.

Дитина: Хтось під кущем сопе.
Хтось під кущем хропе.
Мабуть колобок утомився,
Та спати під кущ закотився.

Л-д: *заглядає під кущ.
Ні, діти, це не колобок,
Це маленький хітрячок,
Який пошив собі з голок піджачок.
І тому піджачку він гуляє у ліску.
*Діти відгадують загадку.

Баба: Ну ось!
Замість колобка ми знайшли їжачка!

Діти: Їжачку, давай дружити,
Будемо разом хоровод водити.

5. Хоровода гра з руховим навантаженням «Їжачкова парасолька» (слова і музика Ю.Долінської)

Л-д: Раз-два-три-чотири-п'ять -
Знов у путь пора рушать.
*діти крокують по звивистій доріжці.
Ось ми лісом йшли, йшли
На галявину прийшли.

Дитина: Тут - гриб, там – грибочок,
Повсідались на пеньочок.
На галявині зростають
Усі різні шапки мають.

6. Мовна гра «Відгадай гриб»

Л-д: Під березами ростуть (підберезники),
Під осиками ростуть (підосичники),
У бору ростуть (боровики),
На пеньках ростуть (опеньки).

7. Рухлива гра «У ведмедя в бору» (у муз. супроводі)

Л-д: Набігались, натрудилися,
Треба перепочити.
Я пропоную, дітки, вам,
Вправи з язичком зробити.

8. Артикуляційна гімнастика «Прогулянка в лісі».

*виконуються вправи «Кошик», «Грибок», «Дятлик».

Л-д: Настав час знову рушати,
І поки сонце не сіло,
Колобка відшукати.

9. Рухлива розминка «Ми йдемо» (у муз. супроводі).

Ми взуваєм чобітки – крокуємо,
Перестрибуєм струмки – стрибаємо.
Вздовж широкої доріжки – приставний крок,
Вже побігли наші ніжки – легкий біг.

Баба: Хтось ворушиться ось там,
Піду – подивлюся.
Може знайду колобка,
Трохи нахилюся.

*заглядає за пеньок.

Баба: Лежить за пеньком ніби колобок,
Тільки якийсь він волохатий.

Спочатку уважно його роздивлюсь,
А потім заберу його до хати.

*дістає зайчика, ставить його на пеньок.

Л-д: Хто це? Хто це?

Я не знаю!

Бачу довгі вуха він має,

Ще й морквинку у лапках тримає.

*діти відгадують тваринку.

10. Хороводна гра «Ми у лісі були» (імітація рухів зайчика)

11. Мовна гра «Закінчи речення»

Хвіст у зайця – заячий .

Хвіст у вовка – вовчий.

Хвіст у ведмедя – ведмедячий.

Хвіст у лисиці – лисячий.

12. Чистомовка-римовка «Хитра лисиця» (з відплескуванням)

Єць – єць – єць – стрибає сірий заєць.

Ці – ці – ці – а за ним малі зайці.

Ця – ця – ця – тут як тут руда лисиця.

Ці – ці – ці – хутко плигають зайці.

Ець – ець – ець – ось історії кінець.

Л-д: Мабуть тому і заховався зайчик за пеньок!

А ми того зайчика, дітки, намалюємо

І сонечко йому подаруємо!

13. Гра-малюнок «Засьнюк» (із зоровим навантаженням)

*проводиться рукою дитини у повітрі за зразком дорослого на дошці або фланелеграфі (ниткографія).

1. Ми малюємо тулуб довгастий – це раз

2. А це у нього голова – це два

3. Ще у нього вуха догори – це три

4. Верхні лапки – чотири

5. Нижні лапки вміють стрибать – це п'ять

6. Хвостик збоку маленький стирчить – це шість.

7. Очі на мордочці світять усім – це сім.

8. Ротик всміхається весело всім – це вісім.

9. А носик все чує – це дев'ять.

10. І сонце хай світить йому з піднебесся – це десять.

Заключна частина

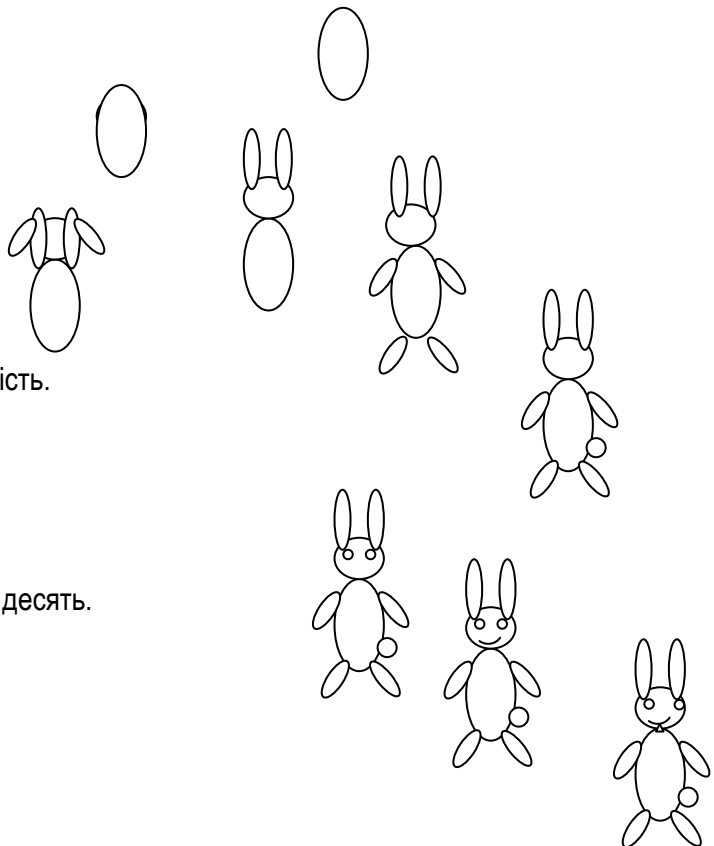
Л-д: Натрудилися і зайчик, і ми.

І хоч як й старались,

А Колобка не знайшли.

Із лісом час настав прощатись,

І додому повертатись.

14. Рухлива гімнастика «Ми із лісу ідемо» (у муз. супроводі).

Діти: Ми додому ідемо,
Гриби, ягоди несемо.
Ідемо до діда, ідемо до баби,
І вони нам дуже раді.
Відкривайте вже ворота,
Бо вечеряти охота!

Баба: Заходьте, гості дорогі
Чекають на вас пироги смачні.

*дістаємо миску з пирогами, а по середині сидить колобок.

Л-д: От диво-дивина,
У нас є новина.
Вернувся наш синочок,
Рум'яний колобочок.

15. Народна закарпатська пісня «Ой дай, Боже, добрий час».

Література

1. **Бабушкина Р. Л., Кислякова О. М.** Логопедическая ритмика: Методика работы с дошкольниками, страдающими общим недоразвитием речи / Под ред. Г.А. Волковой. – СПб. 2005.
2. **Ветлужна Н. А.** Методика музыкального воспитания в детском саду. / Н.А. Ветлужина, И.Л. Дзержинская, Л.Н. Комиссарова и др.; Под ред. Н.А. Ветлужиной. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: Просвещение, 1989. – 270 с..
3. **Власова Т. М.** Фонетическая ритмика : Пособие для учителя. — М.: Гуманит. изд. центр «ВЛАДОС», 1996. — 240 с.
4. **Волкова Г. А.** Игровая деятельность в устранении заикания у детей дошкольного возраста. — 2-е изд., доп. и перераб. – СПб: Детство-Пресс, 2003. – 240 с..
5. **Волкова Г. А.** Логопедическая ритмика : Учеб. для студ. высш. учеб. заведений. – М: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. – 272 с..
6. **Гринер В. А.** Логопедическая ритмика для дошкольников. – М., 1958.
7. **Методические рекомендации по проведению уроков ритмики во вспомогательной школе.** / Сост. Тихонина Т. А., Липа В. А. – К.: РУМК, 1993.
8. **Микляева Н.В., Полозова О.А., Родионова Ю.Н.** Фонетическая и логопедическая ритмика в ДОУ: Пособие для воспитателей и логопедов. – 2-е изд. – М.: Айрис-пресс, 2005. – 112с.
9. **Новиковская О. А.** Логоритмика для дошкольников в играх и упражнениях: Практическое пособие для педагогов и родителей. СПб.: Издательство Корона. Век, 2013. 272 с..
10. **Програма з ритміки для підготовчого, 1-7 класів I відділення шкіл для дітей з важкими порушеннями мови.** – Київ, 1997.
11. **Селиверстов В. И.** Игры в логопедической работе с детьми: Пособие для логопедов и воспитателей детсадов. Под ред. В. И. Селиверстова. – 3-е изд. – М.: Просвещение, 1981. – 192 с.
12. **Чистякова М.И.** Психогимнастика. /Под ред. М.И. Буянова. – 2-е изд. – М.: Просвещение: ВЛАДОС, 1995. – 160 с..
13. **Школьник С. Я.** Мовні віршовані ігри та вправи з музичним супроводом для дітей, що мають вади мовлення. – Харків: 1999.

References

1. **Babushky`na R. L., Ky`slyakova O. M.** Logopedy`cheskaya ry`tm`y`ka: Metody`ka rabotu s doshkol`ny`kamy`, stradayushhy`my` obshhy`m nedorazvy`ty`em rechy / Pod red. G.A. Volkovoj. – SPb. 2005.
2. **Vetluzhna N. A.** Metody`ka muzikal`nogo vosp`y`tany`ya v detskom sadu. / N.A. Vetluy`na, Y`L. Dzerzhy`n`skaya, L.N. Komy`ssarova y` dr.; Pod red. N.A. Vetluy`noj. – 3-e y`zd., y`spr. y` dop. – M.: Prosveshheny`e, 1989. – 270 s.
3. **Vlasova T. M.** Fonety`cheskaya ry`tm`y`ka : Posoby`e dlya uchy`telya. – M.: Gumany`t. y`zd. centr «VLADOS», 1996. – 240 s.
4. **Volkova G. A.** Y`grovaya deyatel`nost` v ustraneny`y` zay`kany`ya u detej doshkol`nogo vozrasta. – 2-e y`zd., dop. y` pererab. – SPb: Detstvo-Press, 2003. – 240 s.
5. **Volkova G. A.** Logopedy`cheskaya ry`tm`y`ka : Ucheb. dlya stud. vyssh. ucheb. zavedeny`j. – M: Gumany`t. y`zd. centr VLADOS, 2002. – 272 s.
6. **Gry`ner V. A.** Logopedy`cheskaya ry`tm`y`ka dlya doshkol`ny`kov. – M., 1958.
7. **Metody`chesky`e rekomendacy`y` po provedeny`yu urokov ry`tm`y`ky` vo vspomogatel`noj shkole.** / Sost. Ty`xony`na T. A., Ly`pa V. A. – K.: RUMK, 1993.
8. **My`klyaeva N.V., Polozova O.A., Rody`onova Yu.N.** Fonety`cheskaya i logopedy`cheskaya ry`tm`y`ka v DOU: Posoby`e dlya vosp`y`tatelej y` logopedov. – 2-e y`zd. – M.: Ajry`s-press, 2005. – 112s.
9. **Novy`kovskaya O. A.** Logory`tm`y`ka dlya doshkol`ny`kov v y`grax y` uprazhneny`yah: Prakty`cheskoe posoby`e dlya pedagogov y` rody`telej. SPb.: Y`zdatel`stvo Korona. Vek, 2013. 272 s.
10. **Programa z ry`tmiky` dlya pidgotovchogo, 1-7 klasiv I viddilennya shkil dlya ditej z vazhky`my` porushennyamy` movy`.** – Ky`yiv, 1997.
11. **Sely`verstov V. Y`.** Y`gru v logopedy`cheskoj rabote s det`my` : Posoby`e dlya logopedov y` vosp`y`tatelej detsadov. Pod red. V. Y`. Sely`verstova. – 3-e y`zd. - M.: Prosveshheny`e, 1981. – 192 s.
12. **Chy`styakova M.Y`.** Psy`xogy`mnasty`ka. /Pod red. M.Y`. Buyanova. – 2-e y`zd. – M.: Prosveshheny`e: VLADOS, 1995. – 160 s.
13. **Shkol`ny`k S. Ya.** Movni virshovani igry` ta vprav`y` z muzy`chny`m suprovodom dlya ditej, shho mayut` vady` movlennya. – Harkiv: 1999.

Корсун В. А., Денисяка О. М., Базима Н. В. Логоритміка як засіб корекційного впливу на особистість дитини із загальним недорозвиненням мовлення

У даній статті проводиться аналіз можливостей використання системи роботи з формування мовленнєвих та ритмічних здібностей в корекційній роботі з дітьми дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку, аргументується доцільність застосування різновидів логоритмічних завдань на різних етапах навчальної діяльності. Ритмічні та мовленнєві

здібності розглядаються з позицій психології, педагогіки, психолінгвістики. Окреслено основні аспекти системи корекційно-розвивальної роботи, яка поєднала елементи логопедичної роботи, роботи з розвитку почуття ритму у дошкільників та ґрунтується на провідній формі діяльності дошкільників. Зазначено, що проведення корекційної роботи шляхом застосування системи інтегрованих логоритмічних занять виявляє позитивну динаміку у розвитку ритмічних здібностей дошкільників з мовленнєвими порушеннями. Представлено конспекти розроблених занять, що формують мовленнєво-ритмічні навички та сприяють закріпленню знань за відповідними лексичними темами і є підсумковими у навчально-виховній роботі дошкільної освітньої установи.

Ключові слова: логоритміка, дошкільники, мовлення, мовленнєві порушення, загальне недорозвинення мовлення.

Корсун В. А., Денисяка О. М., Базыма Н. В. Логоритмика как способ коррекционного воздействия на личность ребенка с общим недоразвитием речи

В данной статье приводится анализ возможностей использования системы работы по формированию речевых и ритмических способностей в коррекционной работе с детьми дошкольного возраста с нарушениями речевого развития, аргументируется целесообразность применения разновидностей логоритмических заданий на разных этапах учебной деятельности. Ритмические и речевые способности рассматриваются с точки зрения психологии, педагогики, психолінгвістики. Определены основные аспекты системы коррекционно-развивающей работы, имеющей в себе элементы логопедической работы, работы по развитию чувства ритма у дошкольников и основанной на ведущей форме деятельности дошкольников. Отмечено, что проведение коррекционной работы путем применения системы интегрированных логоритмических занятий демонстрирует позитивную динамику в развитии ритмических способностей дошкольников с речевыми нарушениями. Представлено конспекты разработанных занятий, которые формируют речевые и ритмические навыки и способствуют закреплению знаний по соответствующим лексическим темам и являются итоговыми в учебно-воспитательной работе дошкольного образовательного учреждения.

Ключевые слова: логоритмика, дошкільники, речь, речевые нарушения, общее недоразвитие речи.

Bazyma N. V., Korsun V. A., Denisyaka O. M. Vocology (logorhythmic) as a corrective way to impact on the identity of the child with the general underdevelopment of speech

This article analyzes the possibilities of using the system work on formation of verbal and rhythmic skills in correctional work with preschool children with impaired speech development, argued the feasibility of varieties vocology tasks at different stages of learning activities. Rhythmic and speech abilities are considered from the point of view of psychology, pedagogy and psycholinguistics. The main aspects of the system of correctional and developmental work that has the elements of speech therapy work, work on the development of a sense of rhythm in preschoolers and is based on the leading form of activity of preschool children. It is noted that the conduct of correctional work through the use systems of integrated vocology(logorhythmical) sessions demonstrates positive dynamics in the development of rhythmic abilities of preschool children with speech disorders. Submitted abstracts designed studies that form the voice and rhythmic skills and contribute to the consolidation of knowledge on relevant topics and lexical are totals in the educational work of preschool educational institution.

Keywords: vocology (logorhythmic), preschool children, speech, speech disorder, general underdevelopment of speech.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2016 р.

Статтю прийнято до друку 15.03.2016 р.

Рецензент: д.п.н. проф. Шеремет М. К.

УДК: 159.922.76

ВИКОРИСТАННЯ ДІАГНОСТИКИ ААРЕР ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОТРЕБ ОСІБ З РСА ПІДЛІТКОВОГО ТА ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Липка Н. В., lypkanatalia@gmail.com

50

Найновіші дослідження свідчать про величезне зростання кількості пацієнтів – аутистів за останні десятиріччя. Ці люди походять із різних соціальних кіл, культур та народностей [3, с.102-106]. Причин цього явища наразі не встановлено. Для суспільства важливо, що багато з них талановиті [10, с.81] в таких сферах як математика, фізика, інформатика, багато – чудово малює або досконало володіє грою на музичних інструментах. Кожна з цих осіб є інша. Але є особливості, що об'єднують усіх, що мають

розлади аутичного спектру з дитинства [1]: труднощі в соціальних контактах; вузька зацікавленість; повторення тих самих дій. Таких осіб суспільство часто сприймає за ексцентриків за їх незвичні уподобання та інакші інтереси [11]. Ці відмінності стають особливо помітними у підлітковому віці.

Як показують наші дослідження у процесі дозрівання труднощі адаптації тільки зростають [3, с.310]. Особи з відхиленнями спектру аутизму відрізняються також особливою поведінкою – їх особистість і особистості